

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2134/2020
03.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужила-противтужених АА и ББ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Драган Богданов, адвокат из ..., против тужених-противтужила ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Јовица Тодоровић, адвокат из ..., и тужене-противтужиле ДД из ..., чији је пуномоћник Јелена Лештарић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужила-противтужених, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3805/2019 од 06.11.2019. године, на седници одржаној 03.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужила-противтужених изјављена против ставова другог и трећег изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3805/2019 од 06.11.2019. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужила-противтужених, изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3805/2019 од 06.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 1752/2013 од 09.12.2013. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезане су тужене-противтужиле да тужилама-противтуженима солидарно исплате износе од: 3.317.081,16 динара на име дуга по основу враћања примљеног током трајања раскинутог уговора о доживотном издржавању и то, за трошкове домског смештаја, пореза на промет непокретности, апанаже и трошкова сахране, са законском затезном каматом од 17.04.2013. године до исплате (алинеја 1); и 30,68 евра у динарској противвредности на име трошкова за доношење урне, са домицилном каматом на износ од 50 ДЕМ (у изреци погрешно означено као 500,00 ДЕМ) почев од 01.05.1996. године до 31.12.2001. године, а од 01.01.2002.године па до исплате са каматом коју у месту испуњења плаћају пословне банке на девизне штедне улоге по виђењу (алинеја 2). Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева за исплату износа од 368.973,70 динара на име дуга по основу враћања примљеног са затезном каматом од 17.04.2013.

године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева за исплату износа од 85.000,00 динара на име дуга по основу трошкова свакодневних посета прималаца издржавања у болници и трошкова горива, са затезном каматом од 24.08.2001. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезане су тужене-противтужиље да тужилама-противтуженима накнаде трошкове поступка у износу од 1.190.380,00 динара са затезном каматом од 09.12.2013. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је компензациони приговор тужених-противтужиља. Ставом шестим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев. Ставом седмим изреке, обавезане су тужиле-противтужене, као солидарни дужници, да туженима-противтужиљама ВВ и ГГ исплате свакој по 188.004,67 динара са законском затезном каматом почев од 17.04.2013. године, до исплате, као и да туженој-противтужиљи ДД исплате износ од 249.313,04 динара са законском затезном каматом почев од 17.04.2013. године до исплате. Ставом осмим изреке, обавезане су тужиле-противтужене да туженима-противтужиљама ВВ и ГГ накнаде трошкове поступка у износу од 192.812,66 динара. Ставом деветим изреке, обавезане су тужиле-противтужене да туженој-противтужиљи ДД накнаде трошкове поступка у износу од 146.504,16 динара. Ставом десетим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене-противтужиље ВВ за износ од 893.040,99 динара. Ставом једанаестим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене-противтужиље ГГ за износ од 893.040,99 динара. Ставом дванаестим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене-противтужиље ДД за износ од 1.912.778,28 динара.

Одлучујући о изјављеним жалбама тужених-противтужиља, Апелациони суд у Новом Саду је пресудом Гж 1931/2017 од 16.06.2017. године, жалбе делимично усвојио, делимично одбио и ставом првим изреке: - алинејом 1 - потврдио првостепену пресуду у ставу првом алинеја 1 изреке којим је тужена противтужиља ДД обавезана на исплату појединачно наведених износа са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, све ближе одређено у овом ставу изреке; - алинејом 2 - потврдио првостепену пресуду у делу којим су тужене ВВ и ГГ обавезане на исплату свака по 91,65 евра са домицилном каматом почев од 29.03.1995. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до исплате са каматом у висини стопе прописане Законом о затезној камати („Сл.гласник РС“ 119/2012), све у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате; - алинејом 3 - потврдио првостепену пресуду у ставу петом изреке којим је одбијен компензациони приговор. Ставом другим изреке, одбијен је преостали део тужбеног захтева који је усвојен ставом првим алинеја 1 изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда: - алинејом 1 - у побијаном усвајајућем делу става првог алинеја 2 изреке и захтев тужиле за исплату 30,68 евра са законском затезном каматом ближе описаном у наведеној алинеји, је одбијен; -алинејом 2 - у побијаном одбијајућем делу одлуке о противтужбеном захтеву из ставова десетог, једанаестог и дванаестог изреке и тужиле су обавезане: -алинејом 3- да туженој противтужиљи ВВ солидарно исплате укупно 1.467,50 евра, са законском затезном каматом у висини стопе прописане Законом о затезној камати („Сл.гласник РС“ 119/2012) почев од 09.12.2013. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате; -алинејом 4 - да туженој противтужиљи ГГ солидарно исплате укупно 1.467,50 евра, са законском затезном каматом у висини стопе прописане Законом о затезној камати („Сл.гласник РС“ 119/2012) почев од 09.12.2013. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате; -алинејом 5- да туженој противтужиљи ДД солидарно исплате укупно 2.935,00 евра, са законском затезном каматом у висини стопе прописане Законом о

затезној камати („Сл.гласник РС“ 119/2012) почев од 09.12.2013. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате. Ставом четвртим изреке, у преосталом побијаном непреиначеном одбијајућем делу одлуке о противтужбеном захтеву, првостепена пресуда је потврђена. Ставом петим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка и одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Одлучујући о ревизијама тужилца-противтужених и тужене-противтужилце ДД, Врховни касациони суд је решењем Рев 767/2018 од 17.04.2019. године, укинуо пресуду Апелационог суда у Новом Саду Гж 1931/2017 од 16.06.2017. године у првом ставу изреке, алинеја прва, у трећем ставу, алинеје 2,3,4 и 5 и у ставовима четвртим и петом изреке и у том делу је предмет враћен овом суду ради поновног одлучивања о жалбама парничних странака у укинутом делу.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3805/2019 од 06.11.2019. године, ставом првим изреке, жалба тужене-противтужилце ДД у делу који је изјављен на усвајајући непресуђени део одлуке о тужбеном захтеву из става првог алинеја 1 изреке пресуде Основног суда у Новом Саду П 1752/2013 од 09.12.2013 је одбијена и потврђена цитирана првостепена пресуда у побијаном непресуђеном усвајајућем делу одлуке из става првог изреке алинеја 1, којим је тужена-противтужилца ДД, обавезана на исплату износа од 1.660.540,40 динара и на исплату законске затезне камате обрачунате на износ од 39.691,99 динара почев од 17.04.2013. године па до исплате. Ставом другим изреке, жалба тужених-противтужилца ВВ, ГГ и ДД у делу изјављеном против одбијајућег дела одлуке о противтужбеном захтеву је усвојена и првостепена пресуда у побијаном одбијајућем делу одлуке о противтужбеном захтеву (ставови десети, једанаести и дванаести изреке) преиначена и тужилце-противтужене обавезане да поред износа досуђених ставом седмим изреке првостепене пресуде, солидарно исплате туженима-противтужилима ВВ и ГГ свакој по још 893.040,99 динара, а туженој-противтужилци ДД још 1.912.778,28 динара. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка и одређено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилце-противтужене су изјавиле ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући дозвољеност ревизије изјављене против става првог изреке побијане пресуде, у смислу члана 410. став 2. тачка 4. и 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 410. став 2. тачка 4. ЗПП, прописано је да је ревизија недозвољена ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за подношење ревизије. Будући да је у овом делу правноснажне пресуде, коју тужилце ревизијом побијају, усвојен тужбени захтев у односу на тужену, то сагласно цитираној законској одредби, правноснажну пресуду тужилце не могу побијати овим ванредним правним леком због недостатка правног интереса.

Такође, ревизија у овом делу није дозвољена ни према одредби члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба је поднета 24.08.2001. године, а вредност побијаног дела правноснажне пресуде је 1.660.540,40 динара.

Имајући у виду да се ради о имовинскоправном спору, у коме побијана вредност предмета спора очигледно не прелази динарску противвредност 40.000 евра према средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, то је Врховни касациони суд нашао да је ревизија у овом делу недозвољена.

На основу члана 413. у вези члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до неправилне примене неких од одредаба овог закона, због чега нема ни битне повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом указује, а ревизија се не може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП

Према утврђеном чињеничном стању, између сада покојног ЂЂ, правног претходника тужила, као даваоца издржавања и сада покојних ЕЕ и ЖЖ (правних претходника тужених), као прималаца издржавања, закључен уговор о доживотном издржавању 29.03.1995. године, оверен пред Општинским судом у Новом Саду Р 683/95 дана 09.06.1995. године. Чланом 1 овог уговора давалац издржавања се обавезао да доживотно издржава примаоце издржавања, а за узврат му ЕЕ оставља у наслеђе свој двоипособан стан број ... у површини од 84,73 м на ... спрату вишестамбене зграде број ... у улици ... број ... у Чланом 2 уговора ЂЂ се обавезао да плаћа трошкове боравка примаоцима издржавања у двособном апарману у Геронтолошком центру „...“ за све време трајања уговора о доживотном издржавању као и да им на име других трошкова плаћа на руке износ у висини трошкова смештаја у Геронтолошком центру за једну особу и то у два једнака износа петог и двадесетог у месецу за текући месец, што представља половину укупних трошкова смештаја оба примаоца издржавања, као и да примаоце издржавања сахрани у складу са њиховом жељом и месним обичајима. Према члану 3 уговора давалац издржавања је на име трошкова будуће сахране - уплата кремације, обезбеђење гробног места и сл. исплатио примаоцу издржавања ЕЕ на руке износ од 5.000 ДЕМ што је он својим потписом и потврдио. Према чл.4 уговора, у случају смрти једног од примаоца издржавања, давалац издржавања је у обавези да поред накнаде трошкова смештаја преосталом примаоцу издржавања на руке исплаћује на име задовољавања других потреба износ у висини накнаде на начин и у роковима предвиђеним чланом 2 уговора. Према чл. 5 уговора примаоци издржавања предају у државину стан, који је предмет овог уговора даваоцу

издржавања и сагласни су да га користи са својом породицом од 01.04.1995. године, без накнаде, осим редовних трошкова становања. Чланом 7 је предвиђено да предметни стан прелази на ЂЂ даном смрти примаоца издржавања ЕЕ. Трошкове сахране ЕЕ је сносио ЂЂ. Утврђени су појединачни износи које је ЂЂ на име трошкова домског смештаја ЕЕ и ЖЖ исплатио на одређене датуме, што све ближе наведено у нижестепеним пресудама. ЖЖ је преминула 05.04.1996. године. ЕЕ је 20. августа 1997. године потписао потврду да је ЂЂ као давалац издржавања од 09. јуна 1995. године закључно са августом 1997. године редовно извршавао своје обавезе плаћања из чл. 2 и чл. 4, уговора, како у погледу висине износа, тако и у роковима на које се уговором обавезао. Дана 29.05.1998. године, ЕЕ је поднео Општинском суду у Новом Саду тужбу против ЂЂ ради раскида уговора о доживотном издржавању. ЕЕ је преминуо 23.07.1998. године. За његове законске наследнике оглашене су ЗЗ, тетка и ДД, сестра од ујака. Пресудом Општинског суда у Новом Саду П 3841/98 од 25.11.1999. године (правноснажна 09.11.2000.године) раскинут је наведени уговор о доживотном издржавању и обавезан је тужени ЂЂ да се са свим лицима исели из двоипособног стана број ... на ... спрату зграде број ... у улици ... у ..., да овај стан преда у државину ЗЗ и ДД, као и да им накнади трошкове поступка. ЂЂ се из предметног стана иселио 23.10.2001.године. Између сада покојне ЗЗ (законске наследнице ЕЕ), као примаоца издржавања и њеног сина ИИ, као даваоца издржавања закључен је 21.05.2001. године уговор о доживотном издржавању којим је ЗЗ оставила 1/2 двоипособног стана у ... у улици ... број ... даваоцу издржавања. Наведени сувласнички удео на стану је стекла на основу решења о наслеђивању Општинског суда у Новом Саду број О 697/2001 од 28.02.2001. године. ЗЗ је преминула дана 13.03.2002. године и иза ње није вођен оставински поступак, будући да је својим сувласничким делом стана располагала уговором о доживотном издржавању. Иза пок. ИИ је вођен оставински поступак пред Првим општинским судом у Београду О 719/07 у којем је дана 03.04.2007. године донето решење о наслеђивању којим су за наследнике оглашене ВВ, супруга и ГГ, ћерка. Утврђено је да за двоипособан стан у ... у Улици ... број ..., површине 87 м², процењена закупнина износи 200 евра месечно, при чему вештак висину закупнине обрачунава у динарској противвредности евра. Утврђено је укупно потраживање тужила-противтужених на дан 17.04.2013. године на име главнице (трошкови смештаја, апанаже, сахране ЖЖ и ЕЕ) износи 75.383,98 динара, а висина доспеле законске затезне камате износи 3.241.697,18 динара, па је укупно стање дуга на дан 17.04.2013. године, који чини збир главнице и камате 3.317.081,16 динара. Потраживање тужених је, према налазу вештака утврђено у две варијанте, које се разликују у дужини времена у коме је обрачуната закупнина на стану на адреси на којој је становао сада пок. ЂЂ. По првој варијанти, у којој је закупнина обрачуната за све време у коме је сада пок. ЂЂ био у поседу стана, односно од 01.04.1995.године до 23.10.2001.године, износи на име главнице (трошкови становања, закупнина, порез на имовину, трошкови парничног и извршног поступка) укупно 377.077,80 динара и на име законске затезне камате 4.051.760,14 динара, са стањем на дан 17.04.2013.године, укупно 4.450.878,94 динара. По другој варијанти (коју прихвата првостепени суд), у којој је закупнина обрачуната за период од дана правноснажности пресуде којом је ЂЂ обавезан на предају поседа, до дана предаје поседа, односно од 09.11.2000.године до 23.10.2001. године износи на име главнице (трошкови становања, закупнина, порез на имовину, трошкови парничног и извршног поступка) укупно 156.049,80 динара, на име доспеле законске затезне камате 447.861,59 динара, па је укупно стање дуга на дан 17.04.2013. године 625.322,39 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев обавезујући тужене да тужиљама исплате утврђени износ од 3.317.081,16 динара на име дуга по основу враћања датог током трајања уговора о доживотном издржавању и то за трошкове на име смештаја, пореза на промет непокретности, апанаже и трошкова сахране са припадајућом законском затезном каматом као и износ од 30,68 евра у динарској противвредности на име трошкова за доношење урне са припадајућом каматом док је преостали део тужбеног захтева одбио, као што је усвојио делимични противтужбени захтев прихватајући другу варијанту вештачења у којој је закупнина обрачуната за период од дана правноснажности пресуде којом је ЋЋ обавезан на предају поседа до дана предаје поседа досуђујући сваком од тужених – противтужиља појединачне износе са припадајућом каматом, док је за више од досуђеног одбио противтужбени захтев.

Другостепени суд је након укидања првобитне другостепене одлуке од стране овог суда одлучивао о непресуђеном, односно неправноснажном делу тужбеног захтева у односу на тужену ДД и противтужбеном захтеву тужених. Закључио је да је тужена-противтужиља ДД као наследник $\frac{1}{2}$ дела заоставштине ЕЕ у обавези да тужиљама – противтуженима исплати половину износа које потражују од свих наследника на име плаћених трошкова смештаја у дому, трошкова апанаже, унапред датог износа за трошкове сахране ЖЖ и трошкове сахране ЕЕ, у досуђеној половини износа, као и законску затезну камату, али на половину износа главнице, на колико је она обавезана почев од 17.04.2013. године до исплате. Одлучујући о противтужбеном захтеву закључио је да су тужиле – противтужене дужне да противтужиљама исплате накнаду у висини изгубљене закупнине за некретнину коју је правни претходник тужиља користио и то од дана закључења уговора о доживотном издржавању па све до иселења, односно од 01.04.1995. године до 23.10.2001. године. Досудио је ВВ и ГГ износ у висини од по $\frac{1}{4}$ дела укупно утврђеног износа, а туженој-противтужиљи ДД накнаду у висини од $\frac{1}{2}$ укупно утврђене вредности, која је правилно утврђена вештачењем, на име главнице и доспеле законске затезне камате. Како је првостепеном пресудом делимично усвојен противтужбени захтев, то је туженим-противтужиљама другостепени суд досудио разлику која им припада.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд применио материјално право при одлучивању о противтужбеном захтеву, а ревизијским наводима тужиља се неосновано указује на супротно.

Одредбом члана 120. став 4. Закона о наслеђивању („Сл.гласник СРС“ 52/74) који се примењује у конкретном случају на основу одредбе члана 237. став 2. Закона о наслеђивању („Сл.гласник РС“ 46/95 са изменама), прописано је да у случају раскида уговора свака страна задржава право да од друге стране тражи накнаду која јој припада по општим правилима имовинског права. Одредбом члана 130. наведеног закона је прописано да заоставштина умрлог лица прелази по сили закона на његове наследнике у тренутку његове смрти, а према одредбама члана 140. наследник одговара за дугове оставиоачеве до висине вредности наслеђене имовине (став 1), кад има више наследника они одговарају солидарно за дугове оставиоачеве, и то сваки до висине вредности свог наследног дела, без обзира да ли је извршена деоба наследства (став 3), а међу наследницима дугови се деле сразмерно њиховим наследним деловима, ако тестаментом није друкчије одређено (став 4). Одредбом члана 132. Закона о облигационим односима је прописано да су раскидом уговора обе стране ослобођене својих обавеза, изузев обавезе на накнаду евентуалне штете (став 1), Ако је једна

страна извршила уговор потпуно или делимично, има право да јој се врати оно што је дала (став 2), ако обе стране имају право захтевати враћање датог, узајамна враћања врше се по правилима за извршење двостраних уговора (став 3). Свака страна дугује другој накнаду за користи које је у међувремену имала од онога што је дужна вратити, односно накнадити (став 4), а страна која враћа новац дужна је платити затезну камату од дана кад је исплату примила (став 5).

У конкретном случају дошло је до раскида уговора о доживотном издржавању између правног претходника тужила и правног претходника тужених у ком случају су обе странке, како је утврђено, имале користи и извршавале обострано уговор о доживотном издржавању, у којој ситуацији сада основано једна и друга страна потражују накнаду на име користи које су примиле. Тужиле су успеле делимично у погледу тужбеног захтева у односу на тужену ДД која је супротно ревизијским наводима, одговара до половине свог наследног дела који је примила по основу наслеђа иза ЕЕ, а који износ је правилно досуђен у висини $\frac{1}{2}$ утврђеног износа накнаде коју је правни претходник тужила платио примаоцу издржавања. Такође, супротно ревизијским наводима тужене-противтужиле основано потражују накнаду на име повраћаја датог која се састоји у коришћењу некретнине од стране правног претходника тужила. То право им припада по општим правилима облигационог права. Према томе, туженима – противтужилама припада накнада у висини изгубљене добити на име закупнине непокретности, коју је користио правни претходник тужила и то како је супротно ревизијским наводима правилно нашао другостепени суд, за период од закључења уговора о доживотном издржавању, па све до иселења правног претходника тужила, а која висина је правилно утврђена вештачењем и побијаном одлуком туженима-противтужилама досуђена разлика између тражених износа и износа досуђених првостепеном пресудом, сходно њиховим наследним деловима. Супротно ревизијским наводима правни претходник тужила је имао корист од коришћења наведеног стана у виду неплаћања закупнине, те је лакше могао да извршава обавезе из уговора о доживотоном издржавању и због чега је био на добитку, а висина користи је правилно утврђена вештачењем. Осталим наводима ревизије не доводи се у сумњу правилност другостепеног пресуђења и правилна примена материјалног права.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић